

Klimautfordringene

Av Torstein Fjeld

Naturvernforbundet i Grenland, Besteforeldrenes klimaaksjon, jernbanegruppa

Hvorfor gjør vi ikke mer av de riktige tingene? Hvorfor gjør vi ikke mer med samferdselen? Hvorfor gjør vi ikke mer med jernbanen?

Paris-avtalen og FN systemet med FNs klimapanel (IPCC) har vært tydelige på hva som må gjøres for å bevare artsmangfoldet, hindre nedbygging av natur og arealer, og avverge en ødeleggende temperaturstigning i tider som kommer. Siste ukes rapport fra FNs Klimapanel (IPCC) levner ingen tvil om alvoret i situasjonen.

Hvorfor gjør vi ikke mer? *Tilpasning* til et stadig mer dramatisk klima er viktig, men hvorfor gjør vi ikke mer med *årsaken* til problemene? Vi snakker om det i festlige anledninger, men gjør noe annet i vår praktiske politikk. Det er lettere å sette opp mål for utviklingen, enn å gjennomføre dem.

Det er ikke nok at man hele tiden skal produsere mer og mer «grønn» energi. Behovene for energi er globalt umettelig og alltid stigende. Skal vi løse klimaproblemet, må den rike verdens forbruk av varer og energi reduseres. Vår verdiorientering og livsstil må endres. Vi må fri oss fra pengeliberalismen som verdi og leveregel, og løfte opp demokratiske verdier som likeverd og solidaritet.

Politisk er det fristende å gripe til tiltak som er populære og «spiselige» for folk, og vi lurer oss selv til å tro at vi hele tiden er på rett vei, slik som el-bilens store frammarsj, en bil som nå blir «utslippsfri». Dette synes å bety frislipp av bilismen og fritt fram for bygging av kostbare motorveier til å ta i mot all denne trafikken. Dette er ikke utslippsfritt, men vi planlegger som om det var det. Samferdselen utgjør 30 % av alle utslipp av klimagasser. Derfor må vi også lykkes med samferdsel.

Forbruket blir ikke mindre med el-biler; Forbruket øker med økende bilisme enten bilene går på el eller fossil. Elbiler belaster både el-forsyningen og produserer klimagasser. Produksjon av elbiler har like store CO₂ utslipp som produksjon av andre biler. Alle biler krever store summer til infrastruktur med store utslipp av CO₂ i byggeperioden og grovt forbruk av natur til brede motorveier. Elbiler er tyngre enn andre biler og krever mer energi til framdriften, men dette kompenseres for ved større virkningsgrad enn fossilbiler. Støy, veislitasje og produksjon av mikroplast til havet fra dekkslitasje er lik for alle biler. Når hastigheten øker, øker skadene enda raskere enn hastigheten skulle tilsi, noe som burde favorisere 2/3 felts motorveier med midtdele for 90 km/t framfor bygging av firefelts motorveier for 110 km/t når trafikkmengdene tillater dette.

En klimaløsning som monner, er en storstilt satsing på moderne jernbaner for høy hastighet for både personer og gods og som binder sammen ulike landsdeler og byer. Jernbaner sparer arealer og er svært miljø- og klimavennlige. Slike baner er i stand til å ta opp konkurransen med miljøskadelig bil- og flytrafikk. 2021 er av EU utpekt til jernbanens år med mål å doble trafikken med høyhastighets-baner innen 2030.

Veibygging bør tilpasses et moderne og overordnet jernbanenett og ikke motsatt, slik våre myndigheter legger opp til i dag.

Vårt nasjonale klima-ansvar sammen med en distriktsvennlig bosetting og næringsutvikling bør møtes med en styrking av jernbanen med en tilsvarende reduksjon av bil og flytrafikk på mellomdistansene og sikring av *nullvekst* av biltrafikk i våre byer. Dette vil føre oss på rett vei når det gjelder gode løsninger for arealbruk, natur, miljø og klima, et resultat i pakt med Paris-avtalen, FNs bærekraftmål og fremtiden.

Innlegget stod i Vårt land 14.august 2021 med overskriften «El-bilen fører oss ikke på rett vei».